

JEDEN SVET NA ŠKOLÁCH:

Život v Kábule

Metodické materiály
k dokumentárnemu filmu

Inside Kabul / Caroline Gillet,
Denis Walgenwitz / 2023 /
Francúzsko, Dánsko / 30 min. /
anglicky / slovenské titulky
s úpravou pre ľudí so sluchovým
znevýhodnením / 14+

Osudy Rahy a Marwy, dvoch mladých žien z Afganistanu, sa úplne zmenia, keď v lete 2021 Taliban opäť získa moc. Film *Život v Kábule* je postavený na stovkách hlasových záznamov, ktoré si Raha a Marwa vymenili s novinárkou Caroline Gillet počas niekoľkých mesiacov po tejto udalosti. Raha sa rozhodla zostať v Kábule. Čelí tam násilnému režimu a kríze, do ktorej krajina postupne upadá. Marwa odišla. Uviazla v utečeneckom tábore v Abú Zabí a čaká, kým ju prijmú v niektorom európskom štáte alebo v Spojených štátoch. Otázky, ktoré si kladú mladé ženy naprieč svetom, sú pre Marwu a Rahu obzvlášť naliehavé. Ako dospieť? Ako premýšľať o budúcnosti, keď máte dvadsať rokov a rúca sa vám svet?

Témy filmu:
migrácia,
ľudia na úteku

Doplňujúce informácie k témam filmu

Vláda Talibanu v Afganistane

Po odchode posledných amerických vojsk v roku 2021 prevzalo moc v Afganistane radikálne hnutie Taliban. Pre mnohých ľudí v krajine, najmä pre ženy a dievčatá, znamenalo prevzatie moci Talibanom priame ohrozenie života alebo stratu základných práv a slobôd. Táto situácia rezonovala aj na Slovensku, kde miestni obyvatelia a obyvateľky pôvodom z Afganistanu, či blízki ľudia Afgancov a Afganiek, ktorí sa ocitli v ohrození, intenzívne apelovali za ich podporu a evakuáciu.

Taliban je fundamentalistické islamské hnutie, ktoré sa po 20 rokoch aktívneho odboja vrátilo 15. augusta 2021 k moci v Afganistane. Taliban v minulosti vládol a aj dnes vládne v Afganistane podľa prísneho islamského práva, ktoré obmedzuje prístup žien a dievčat k štúdiu, práci, či dokonca k zdravotnej starostlivosti. Obmedzuje aj ich slobodný pohyb a účasť na spoločenskom živote. Netoleruje a trestá ľudí, ktorí ho kritizujú a odporujú mu či striktne cenzuruje komunikáciu a médiá. Medzi bežné nástroje kontroly patrí intruzívne vypočúvanie, lustrovanie, zadržiavanie a obmedzovanie na slobode, mučenie, až usmrtenie.

Taliban bol v Afganistane formálne pri moci od roku 1996 do roku 2001, kedy jeho vládu prerušila vojenská operácia medzinárodných síl vedená Spojenými štátmi americkými. Dôvodom útoku bolo odmietnutie Talibanu vydať Usámu bin Ládina, vodcu teroristickej skupiny Al-Káida, ktorá sa prihlásila k útoku na dvojčiky – dve budovy Svetového obchodného centra – v New Yorku z 11. septembra 2001. Kontrolu vtedy prevzala nová vláda s podporou Spojených štátov amerických a bez Talibanu.

Spočiatku vládlo v Afganistane nadšenie a očakávania mieru, ekonomickej a spoločenskej obnovy, spravodlivého a inkluzívneho vládnutia. Tieto predstavy sa však darilo plniť len veľmi pomaly, vláda mala problémy s korupciou a nepotizmom. Popularita Talibanu rástla a získaval vplyv. Krajina bola neustále vo vojnovej situácii. Opakované strety medzi Talibanom a afganskou armádou so svojimi spojencami stáli mnoho životov na oboch stranách, vrátane civilistov. Ľudské aj finančné náklady za prítomnosť v Afganistane začali byť pre medzinárodnú komunitu príliš veľké.

Podľa mierovej dohody medzi Spojenými štátmi a Talibanom z roku 2020 sa mali všetky americké sily stiahnuť z Afganistanu. Začal sa proces, ktorý v auguste 2021 vyvrcholil odchodom všetkých amerických a medzinárodných síl z krajiny. Stiahnutie amerických jednotiek vytvorilo v Afganistane mocenské vákuum, ktoré využil Taliban. Rýchlo sa prehnal krajinou a dobyl veľké mestá, vrátane hlavného mesta Kábul. Vtedajší afganský prezident Ašraf Ghaní utiekol z krajiny a Taliban vyhlásil víťazstvo. Väčšina medzinárodných pozorovateľov a pozorovateľiek vôbec neočakávala rýchlosť, s ktorou Taliban prebral moc v krajine.

Miestni obyvatelia a obyvateľky vedeli, že hrozba návratu Talibanu a ich spôsobu vládnutia je reálna už niekoľko týždňov pred odchodom posledných zahraničných vojsk z Afganistanu. Všetci spolupracovníci a spolupracovníčky medzinárodných vojsk, medzinárodnej komunity a vtedajšej vlády, odporcovia a odporkyne Talibanu mali rastúcu obavu zo zmien, ktoré nastanú, ak Taliban opäť prevezme moc v krajine.

Okrem slovenských zahraničnopolitických štátnych štruktúr tieto udalosti silne rezonovali aj v slovenskej občianskej spoločnosti. Najmä organizácie, ktoré pracovali v Afganistane v oblasti humanitárnej a rozvojovej pomoci, či tie, ktoré pracujú s cudzineckými komunitami na Slovensku, začali dostávať správy od ľudí, ktorí majú väzby s Afganistanom. Žiadali v nich o evakuáciu svojich blízkych.

Slovensko, podobne ako iné štáty, evakovalo z krajiny svojich občanov a občianky, ich rodiny a ľudí, ktorí so Slovenskom spolupracovali. K 19. augustu 2021 ich bolo 24. Počet ľudí, ktorí potrebovali pomoc, bol však oveľa vyšší.

Spoločnosťou v tom čase rezonovali dva typy mobilizačných aktivít: finančná podpora ďalších humanitárnych aktivít v Afganistane a podpora evakuácie Afgancov a Afganiek, ktorí sa po zmene režimu náhle ocitli v nebezpečenstve.

Organizácie Liga za ľudské práva a Mareena spustili kampaň s názvom Bezpečie pre Afgancov. Jej cieľom bolo presvedčiť slovenskú vládu, aby umožnila príchod ďalším ohrozeným osobám s väzbami na Slovensko. Do kampane sa zapojila aj Slovenská humanitná rada, ktorá pracovala so skupinou afganských utečieniek a utečencov žijúcich na Slovensku. Do niekoľkých dní od spustenia kampane mali na zozname viac ako 300 ľudí, ktorí sa potrebovali dostať z krajiny. Kampaň podporili firmy, školy, známe osobnosti Slovenska aj ďalšie mimovládne organizácie.

Po intenzívnej advokačnej kampani, vrátane verejnej výzvy, množstva mediálnych výstupov aj sústavnej komunikácie s vládnyimi inštitúciami a krízovým riadením na Ministerstve zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, sa vláda rozhodla realizovať druhý evakuačný let, ktorým prišlo z Afganistanu ďalších 28 osôb.

Zorganizovať tento let bolo náročné a rizikové z dôvodu zhoršujúcej sa bezpečnostnej situácie v Kábule. Okolo letiska vznikol chaos, veľké množstvo ľudí sa snažilo odísť z krajiny, čo spôsobilo tlačenicu. Zaznamenali aj niekoľko výbuchov. Taliban vytvoril okolo letiska periméter a dostať sa na letisko bolo možné len autom s poznávacou značkou, ktorú človek musel oficiálne vopred nahlásiť Talibanu.

Prioritou pre druhý evakuačný let boli ľudia, ktorí už mali povolenie na pobyt na Slovensku. Medzi týmito ľuďmi boli muži a ženy, ktorí v minulosti žili na Slovensku, napríklad mladá študentka medicíny, zamestnanectvo rôznych spoločností na Slovensku a ich rodiny. Niekoľko ďalších osôb sa podarilo dostať na Slovensko prostredníctvom letov, ktoré organizovali iné európske štáty. Väčšinu ľudí zo zoznamu sa však evakuovať nepodarilo.

Od prevzatia moci Taliban postupne sprísňoval pravidlá a politiky, ktoré zásadne porušujú ľudské práva obyvateľov a najmä obyvateľiek krajiny. Implementoval prísnu cenzúru, prenasledoval, mučil a trestal ľudí, ktorí ho kritizovali alebo mu odporovali, ako aj spolupracovníkov a spolupracovníčky predošlej vlády. Celá krajina dnes trpí hlbokou ekonomickou a humanitárnou krízou a podľa medzinárodnej organizácie Human Rights Watch bolo v roku 2022 viac ako 90% populácie v potravinovej neistote.

Autorka: Michaela Pobudová, spoluzakladateľka a riaditeľka OZ Mareena

Čo nasledovalo po obsadení Kábulu Talibanom?

- 15. august 2021** → Taliban obsadil Kábul, hlavné mesto Afganistanu, a zvrhol vládu. Prezident Ašraf Ghaní uteká z krajiny.
- September 2021** → Taliban rozdeľuje študentstvo do tried podľa rodu, dievčatá môžu učiť len ženy alebo muži v seniorskom veku.
→ Dievčatá a ženy sú povinné nosiť hidžáb.
- Marec 2022** → Stredné školy, ktoré Taliban zatvoril pre dievčatá, keď sa dostal k moci, mali byť znovu otvorené. Taliban na poslednú chvíľu ruší toto nariadenie. Stovky tisíc dospievajúcich dievčat sú vylúčené zo stredných škôl a musia zostať doma.
- Máj 2022** → Najvyšší vodca Afganistanu nariaďuje afganským ženám, aby nosili na verejnosti celotvárové závoje.
- November 2022** → Vláda Talibanu zakazuje ženám vstup do parkov, na výstavníky, do telocviční a verejných kúpeľov.
- December 2022** → Taliban vykonáva prvú verejnú popravu od svojho návratu k moci. Popravili usvedčeného vraha. Usmrtil ho otec jeho obete v západnej provincii Farah. Taliban tiež bičuje ženy.
→ Taliban oznamuje zákaz štúdia na univerzitách pre Afganky.
→ Taliban nariaďuje mimovládny organizáciám, aby prestali zamestnávať ženy. Týmto rozhodnutím Taliban pripravil ženy o možnosť zamestnať sa v humanitárnom sektore a taktiež im odoprel prístup k humanitárnej pomoci a zdravotnej starostlivosti, pretože afganské ženy môžu obslúžiť a vyšetriť jedine ženy.

Zdroj: [France TV](#)

Prečo sa kamarátky Marwa a Raha rozhodli zúčastniť sa na výrobe filmu?

Režisérka filmu *Život v Kábule* Caroline Gillet je novinárkou a dokumentaristkou, ktorá v roku 2021 pripravovala podcastovú sériu o živote žien v rôznych kútoch sveta pre verejnoprávnú stanicu France Inter. Počas prípravy sa zoznámila aj s Marwou a Rahou. V tom čase boli kolegyňami v start-upe v Kábule. Bola s nimi v kontakte aj počas toho, ako Taliban obsadil Kábul. S ich súhlasom sa rozhodla v projekte pokračovať. Zo stoviek hlasových správ, ktoré si posielali cez WhatsApp, vznikla najprv rozhlasová relácia, neskôr podcastová séria a z nej animovaný dokument.

Marwa:

Keď padla vláda, začali sme žiť v útlaku a zostali sme zatvorené vo svojich domovoch, odrezané od blízkych, práce, dovtedajšieho života. Tento projekt mi dal skvelú príležitosť prejaviť sa, stať sa hlasom svojej rodiny, mojich sestier, žien ako som ja, môjho ľudu. Povedala som si, že takto sa môžem angažovať. Musíme sa rozprávať o tom, čo sa deje, o tom, ako sme prišli o naše ľudské práva a slobody. Musíme sa usilovať o dosiahnutie mieru. Chcela som sa podeliť o svoje skúsenosti, zdieľať, čo som videla, čo som cítila, najprv za vlády Talibanu, potom ako žena na úteku. Chcela som ďalej posúvať to, čo mi moji priatelia a priateľky povedali o dianí v Kábule. Chcem hovoriť aj za nich, nechcem, aby sa na nich zabudlo. Druhým dôvodom bolo, že som cítila silné puto s Caroline. V tej situácii som už strácala všetku nádej, nevedela som, čo sa so mnou stane. Potrebovala som sa o tom porozprávať, podeliť sa o bolesť, pretože som o svojich ťažkostiach nemohla povedať rodine. Už aj tak dosť trpeli. Caroline tam bola pre mňa, počúvala ma, odpovedala mi. Dodávalo mi to nádej a energiu.“

Raha:

Po obsadení Kábulu som zažila šok a cítila som strach. Nevedela som prijať to, čo sa nám v tú noc stalo. Nezvládala som situáciu, išla som z toho zošalieť. Chcela som kričať, ísť niekam inam a čo najviac plakať. Chcela som sa s niekým porozprávať a povedať mu, ako bezmocne sa cítim. A potom, z ničoho nič, prišla Caroline a požiadala ma, aby som nahrávala hlasové správy na môj mobil a povedala jej o svojich pocitoch a situácii v Afganistane. Najprv som ich nahrávala len preto, aby som sa cítila lepšie, aby som uvoľnila svoj hnev, úzkosť a vyčerpanosť. Neskôr som pocítila a pochopila, že robím niečo pre svoju krajinu.

Stratila som slobodu a všetko, čo som mala. Moje ruky boli zviazané. Je také ťažké byť zatvorená doma. Keď boli demonštrácie v uliciach, nemohla som tam ísť, moje sestry sú veľmi mladé, nechcela som ich vystaviť nebezpečenstvu. Keby nešlo o ne, išla by som tam bojovať za svoje práva. Tento film mi umožnil urobiť to, čo som potrebovala spraviť pre svoju krajinu. Asi to nie je dosť na to, aby som pomohla všetkým, ale aspoň zdieľam svoju pravdu, hovorím o realite.

Nevedela som, či to bude fungovať, či sa stane nejaký zázrak, no dnes vidím, že je to len začiatok. rozhlasová relácia sa stala podcastom, potom animovaným filmom a ktovie, jedného dňa by sme z toho mohli urobiť celovečerný film. Postarám sa, aby celý svet vedel, čo sa deje v Kábule a v Afganistane.

Zdroj: [France TV](#)

Doplňujúce informácie:

Migrácia z Afganistanu v číslach

Úrad Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov (UNHCR) odhaduje, že spomedzi 2,5 milióna osôb na úteku pochádzajúcich z Afganistanu v roku 2022 bolo približne 26 % žien a 50 % detí. 2,1 milióna z nich hľadá útočisko a žiada o azyl v susedných krajinách (Irán a Pakistan). Okrem toho je v súčasnosti vnútri krajiny vysídlených ďalších 3,4 milióna osôb.

Viac ako polovica populácie v Afganistane dnes závisí od humanitárnej pomoci.

Zdroj: UNHCR – Úrad Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov

Migrácia na Slovensku v číslach

- Počet cudzincov a cudziniiek s povolením na pobyt na Slovensku v decembri 2022: 278 595
- Podiel v celkovej populácii Slovenska: 5,13 %
- Počet žiadostí o azyl v SR v roku 2022: 547
- Počet ľudí, ktorým bol udelený azyl v roku 2022: 23
- Podiel cudzincov a cudziniiek na Slovensku spomedzi krajín EÚ: tretí najnižší

Zdroj: IOM – Medzinárodná organizácia pre migráciu

Ako sa môžu angažovať mladí ľudia v otázkach migrácie a integrácie na Slovensku?

Dobrovoľníctvo

Dobrovoľnícky sa dá jednoducho zapojiť v organizáciách, ktoré podporujú ľudí s migračnou skúsenosťou, poskytujú pomoc osobám na úteku, a tak presne vedia, čo títo ľudia potrebujú. Na Slovensku existuje mnoho organizácií, ktoré sa venujú pomoci cudzincom a cudzinkám pri integrácii do slovenskej spoločnosti. Tieto organizácie často potrebujú dobrovoľnícke posily na pomoc s rôznymi úlohami, ako je výučba slovenského jazyka, poskytovanie právnej pomoci alebo organizovanie komunitných aktivít či kultúrnych podujatí.

Organizácie, ktoré pracujú s cudzincami a cudzinkami:

Človek v ohrození

Pomáha ľuďom, ktorí z rôznych príčin stratili bezpečie, dôstojnosť alebo slobodu. Robí tak cez program rozvojovej a humanitárnej pomoci a program sociálnej integrácie. Venuje sa tiež globálnemu vzdelávaniu.

Mareena (čítaj Marína)

Chce vidieť Slovensko, ktoré je bezpečným a dôstojným domovom pre všetkých bez ohľadu na národnosť, etnickú a náboženskú príslušnosť. Program angažovanosti, ktorý združuje dobrovoľníkov a dobrovoľníčky, pôsobí v Bratislave, Košiciach, Nitre, Trenčíne a v Banskej Bystrici.

IOM – Medzinárodná organizácia pre migráciu

Podporuje humánnu a riadenú migráciu, ktorá prináša prospech všetkým. Poskytuje služby, poradenstvo a pomoc vládam aj migrantom a migrantkám.

UNHCR – Úrad Vysokého komisára OSN pre utečencov

Chráni práva a bezpečnosť ľudí na úteku. UNHCR sa usiluje zabezpečiť rovnaké práva pre všetkých bez rozdielu. Ide o právo žiadať o azyl, nájsť bezpečné útočisko v inej krajine vrátane možnosti dobrovoľne sa vrátiť domov, integrovať sa do spoločnosti alebo presídliť sa do tretej krajiny.

Slovenská humanitná rada

Je národné dobrovoľnícke centrum humanitných a charitatívnych organizácií, občianskych združení a nadácií pôsobiacich v sociálnej oblasti v širokom ponímaní.

ADRA Slovensko

Pravidelne organizuje rôzne dobrovoľnícke aktivity, ako sú zbierky, podujatia, pomoc v zariadeniach sociálnych služieb apod. Ponúka tiež možnosť zapojenia sa do rozvojového alebo humanitárneho dobrovoľníctva v zahraničí.

Zapojenie sa do advokácie a aktivizmu

Na Slovensku existuje aj niekoľko organizácií, ktoré obhajujú práva ľudí s migračnou skúsenosťou. Tieto organizácie často organizujú kampane a podujatia na zvýšenie povedomia o výzvach, ktorým čelia ľudia na úteku, a na presadzovanie zmien vo verejných politikách, ktoré by zlepšili ich životy. Týmto osobám poskytujú aj právnu pomoc a podporu.

Organizácie, ktoré advokujú za ľudské práva:

Amnesty International Slovensko

Je najväčšia ľudskoprávna mimovládna organizácia na svete usilujúca sa o dodržiavanie ľudských práv.

Liga za ľudské práva

Má za svoj cieľ presadzovanie transparentnej, dôstojnej a zodpovednej migračnej, azylovej a integračnej politiky. Snaží sa tiež o posilňovanie postavenia cudzincov a cudziniiek na Slovensku.

Vlastná iniciatíva

Keď má človek odhodlanie pomáhať migrantom a migrantkám, môže si založiť aj vlastnú iniciatívu, napríklad na pomoc s jednoduchším začlenením sa do spoločnosti, s materiálnym alebo finančným zabezpečením. Môže to byť čokoľvek od organizovania až po spustenie kampane na sociálnych sieťach, organizovanie benefičného koncertu, vytvorenie bezpečného priestoru na stretávanie sa alebo aj vzdelávanie sa v témach migrácie a integrácie.

Vzdelávacie aktivity s témou migrácie

- V aktivite *Odchádzam* z metodického príručky *Globálne vzdelávanie v predmete matematika* nájdete dobové aj súčasné príbehy ľudí, ktorí z rôznych dôvodov museli opustiť svoje domovy. V aktivite si žiactvo precvičí základné matematické operácie a využíva aj mapu Európy.

- V aktivitách *Príbeh Faisala* z metodickej príručky Globálne vzdelávanie v predmete etická výchova si žiactvo precvičí a rozvíja empatiu, pomenúva emócie, ktoré prežíva postava z príbehu. Rovnaký príbeh je spracovaný aj do geografickej aktivity *Faisal na cestách*, v ktorej sa žiactvo oboznámi s migračnými trasami do Európy a pracuje s mapou. Aktivita je dostupná v príručke Globálne vzdelávanie v predmete geografia.
- Využite inšpiráciu z metodickej príručky Ako učiť o migrácii, kde sú vám k dispozícii napríklad nasledujúce aktivity:
 - *Helenin príbeh*: Aktivita rozvíjajúca čitateľskú gramotnosť, kde žiactvo spoznáva detstvo a životný príbeh Heleny Turcerovej Devečkovej, literárnej historičky a prekladateľky, ktorá ako prvá Slovenka získala doktorát na parížskej Sorbonne.
 - *Kedy končí detstvo*: Aktivita pracuje s konceptom detstva, ktorý žiactvo skúma najprv samé za seba a následne očami literárnych postáv. Tie boli donútené utiecť so svojou rodinou pred vojnou v Juhoslávii. Aktivita vychádza z úryvku z románu s autobiografickými prvkami *Zamatový domov* od Vesny Evans.
 - *Dokumentárny film Tieňohra* a vzdelávacie aktivity k nemu. Film prináša skúsenosť maloletých ľudí na úteku, ktorých náročné životné okolnosti donútili vydať sa na cestu do Európy. Tá je však nebezpečná a plná nástrah.
 - *Živé spomienky*: Aktivita, v ktorej preskúmate osud slovenských obcí, ktoré zanikli z rôznych dôvodov a zanechali za sebou stovky ľudí bez domova.
 - *Ludia v pohybe*: Vzdelávacie video z dielne Človeka v ohrození a Slovenskej národnej galérie prináša unikátny pohľad na migráciu. Na video nadväzuje kreatívny workshop, kde žiactvo tvorí mapy pohybu ich rodiny. S videom môžete pracovať aj pomocou metodickej príručky *Ludia v pohybe*, ktorá prináša námety a aktivity do viacerých vzdelávacích oblastí.

Odporúčané zdroje, ak sa chcete dozvedieť viac o migrácii a situácii v Afganistane:

- Rozhovor s riaditeľkou organizácie Človek v ohrození Andreou Najvirtovou o utláčaní práv žien v Afganistane
- Rozhovor s Meenou Sulaimankhail, študentkou Lekárskej fakulty Univerzity Komenského, ktorá bola v roku 2021 evakuovaná z Kábulu do Bratislavy. Meena bola hostkou v podcaste V ženskom rode a v relácii Teleráno
- Komix Over, under, sideways, down od Karrie Fransman v angličtine o maloletom chlapcovi na úteku bez sprievodu Ebrahimovi
- Kniha dokumentárnych fotografií *Afganistan – staré dobré časy*, Martin Črep (Studio Crep 2021)
- Kniha *Ženy, ktoré zostali*, Magdaléna Rojo (Absynt 2023)
- Kniha *Kníhkupec z Kábulu*, Åsne Seierstad (Absynt 2019)
- Krátky online Kurz o migrácii zrozumitelne
- Metodická príručka Stretnutím k porozumeniu z dielne OZ Mareena na témy migrácie, integrácie, identity, interkultúrneho dialógu a hate speech
- Webový portál Stories that move – bezplatný online nástroj na učenie o rozmanitosti a diskriminácii založený na skutočných príbehoch a skúsenostiach mladých ľudí
- E-learning Ligy za ľudské práva Dajme šancu utečencom a ich skutočné Príbehy ľudí
- Vzdelávacie materiály o migrácii, Medzinárodná organizácia pre migráciu

Použitá a odporúčaná literatúra a zdroje:

- *Ako učiť o migrácii*. Globalne vzdelavanie.sk. 2022. [cit. 10. 10. 2023]. Dostupné na: <https://globalne vzdelavanie.sk/migracia-prirucka/>
- ANDRÁŠIKOVÁ, K.; ŠIMKOVÁ, K.; NÁVOJSKÝ, A.; MARKOŠ, J.; ZORÁD, L.: *Stretnutím k porozumeniu*. Bratislava: Mareena. 2019. [cit. 10. 10. 2023]. Dostupné na: <https://mareena.sk/assets/files/Awareness-raising/Stretnut%C3%ADm-k-porozumeniu.pdf>
- BELLOVÁ, V.: *Svet :24: Taliban zakazuje hudbu v Afganistane*. In: Facebook.com. 2023. [cit. 10. 10. 2023]. Dostupné na: <https://www.facebook.com/watch/?v=149365344853828>
- BLANKEVOORT, E.; VAN DRIEL, E.: *Tieňohra*. Prospektor, Witfilm, KRO-NCRV. 2021. 52 min. Dostupné na: <https://www.jedensvet.sk/filmy/tienohra-2/?extra=jsns>
- ČREP, M.: *Afganistan – staré dobré časy*. Bratislava: Studio Crep. 2021. 192 s.
- DRÁBIKOVÁ, V.: *Príbeh afganskej študentky žijúcej na Slovensku. Pred hrôzou Talibanu utiekla na poslednú chvíľu*. TVnoviny.sk. 2021. [cit. 10. 10. 2023]. Dostupné na: https://tvnoviny.sk/zaujímavosti/clanok/139349-pribeh-afganskej-studentky-zijucej-na-slovensku-pred-hrozou-talibanu-utiekla-na-poslednu-chvilu?campaignsrc=tn_clipboard
- EURÓPSKY PARLAMENT: *Aké sú najčastejšie dôvody migrácie*. Europarl.europa.eu. 2020. [cit. 10. 10. 2023]. Dostupné na: <https://www.europarl.europa.eu/news/sk/headlines/world/20200624STO81906/ake-su-najcastejsie-dovody-migracie>
- FRANSMAN, K.: *Over, under, sideways, down*. British Red Cross. 2014. [cit. 10. 10. 2023]. Dostupné na: https://europe.nxtbook.com/nxteu/britishredcross/over_under_sideways_down/index.php#/p/30
- GILET, C.: @carollinegilet In: Instagram.com. [cit. 10. 10. 2023]. Dostupné na: <https://www.instagram.com/carollinegilet/>
- *Globálne vzdelávanie v predmete etická výchova*. Globalne vzdelavanie.sk. 2020. [cit. 10. 10. 2023]. Dostupné na: <https://globalne vzdelavanie.sk/etv/>
- *Globálne vzdelávanie v predmete geografia*. Globalne vzdelavanie.sk. 2020. [cit. 10. 10. 2023]. Dostupné na: <https://globalne vzdelavanie.sk/geo/>
- *Globálne vzdelávanie v predmete matematika*. Globalne vzdelavanie.sk. 2020. [cit. 10. 10. 2023]. Dostupné na: <https://globalne vzdelavanie.sk/mat/>
- HRUBÁ, H.: *Afganke Meene, študentke lekárskej fakulty, pomohla Mareena*. Inba.sk. 2021. [cit. 10. 10. 2023]. Dostupné na: http://www.inba.sk/vismo/dokumenty2.asp?id_org=600185&id=5060
- IOM: *Migrácia na Slovensku*. Iom.sk. 2023. [cit. 10. 10. 2023]. Dostupné na: <https://iom.sk/sk/migracia/migracia-na-slovensku.html>
- IOM: *Vzdelávacie materiály o migrácii*. Iom.sk. [cit. 10. 10. 2023]. Dostupné na: <https://iom.sk/sk/migracia/vzdelavacie-materialy-o-migracii.html>
- IVANIČ, P.: *Kurz o migrácii zrozumiteľne*. Globalne vzvy.sk. [cit. 10. 10. 2023]. Dostupné na: <https://globalne vzvy.sk/kurz/kurz-o-migracii/>
- LIGA ZA ĽUDSKÉ PRÁVA: *Dajme šancu utečencom*. Hrl.sk. [cit. 10. 10. 2023]. Dostupné na: <http://elearning.hrl.sk/uvod.html>
- LIGA ZA ĽUDSKÉ PRÁVA: *Príbehy ľudí*. Hrl.sk. [cit. 10. 10. 2023]. Dostupné na: <https://www.hrl.sk/sk/pribehy-ludi>
- *Ľudia v pohybe – metodická príručka k vzdelávaciemu videu*. Globalne vzdelavanie.sk. 2022. [cit. 10. 10. 2023]. Dostupné na: <https://globalne vzdelavanie.sk/ludia-v-pohybe-2/>
- REVERBERI, A.: *Le point de vue de Marwa et Raha. Pourquoi avoir accepté de participer à ce projet?* France.tv. 2023. [cit. 10. 10. 2023]. Dostupné na: <https://www.francetvpro.fr/contenu-de-presse/48583202?parent=48583205>
- ROJO, M.: *Ženy, ktoré zostali*. Žilina: Absynt. 2023. 384 s.
- SEIERSTAD, A.: *Knihkupec z Kábulu*. Žilina: Absynt. 2019. 264 s.

- STORIES THAT MOVE: *Spoločne proti diskriminácii*. [Storiesthatmove.org](https://www.storiesthatmove.org/). [cit. 10. 10. 2023].
Dostupné na: <https://www.storiesthatmove.org/sk/>
- STRÝČKOVÁ, K.: *V ženskom rode: Meena Sulaimankhail: Ak si chcete splniť sny, musíte na nich pracovať. Aj tie najväčšie ťažkosti musíte zvládnuť*. [Denniknpodcast.podbean.com](https://denniknpodcast.podbean.com/e/v-zenskom-rode-meena-sulaimankhail-ak-si-vcete-splnit-sny-musite-na-nich-pracovat-aj-tie-najvacsie-tazkosti-musite-zvladnut/). 2021. [cit. 10. 10. 2023].
Dostupné na: <https://denniknpodcast.podbean.com/e/v-zenskom-rode-meena-sulaimankhail-ak-si-vcete-splnit-sny-musite-na-nich-pracovat-aj-tie-najvacsie-tazkosti-musite-zvladnut/>
- UNHCR: *External update: Afghanistan situation #22*. [Reporting.unhcr.org](https://reporting.unhcr.org/). 2022. [cit. 10. 10. 2023].
Dostupné na: <https://reporting.unhcr.org/afghanistan-situation-update-3944>
- WIKIPÉDIA: *Tálibán*. [Sk.wikipedia.org](https://sk.wikipedia.org/). [cit. 10. 10. 2023].
Dostupné na: <https://sk.wikipedia.org/wiki/T%C3%oA1lib%C3%oA1n>

Metodické materiály k dokumentárnemu filmu Život v Kábule

Človek v ohrození, n. o.
Bratislava, 2023

Autorský tím:

Michaela Kolláriková,
Michaela Pobudová

Odborná editácia:

Lenka Putalová, Julián Vrábel

Jazyková úprava:

Magdaléna Rojo

Grafická úprava:

Miroslav Lukačovič

ISBN: 987-80-89817-77-1

Elektronická verzia dostupná na: <https://www.jedensvet.sk/jeden-svet-na-skolach/>

Realizované s finančnou podporou Ministerstva spravodlivosti SR v rámci dotačného programu na presadzovanie, podporu a ochranu ľudských práv a slobôd a na predchádzanie všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie. Za obsah tohto dokumentu výlučne zodpovedá Človek v ohrození, n.o.